

Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Ottende Afdeling)

14. marts 2019*

»Præjudiciel forelæggelse – sociale sikringsordninger – ydelser ved invaliditet – artikel 45 TEUF og 48 TEUF – arbejdskraftens frie bevægelighed – forordning (EF) nr. 883/2004 – forskellige erstatningsordninger fra medlemsstat til medlemsstat – »ventetid ved uarbejdsdygtighed« – varighed – tildeling af godtgørelse i anledning af uarbejdsdygtighed – ulemper for vandrede arbejdstagere«

I sag C-134/18,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af arbejdsrechtbank Antwerpen (arbejdsretten i første instans i Antwerpen, Belgien) ved afgørelse af 8. februar 2018, indgået til Domstolen den 19. februar 2018, i sagen

Maria Vester

mod

Rijksinstituut voor ziekte- en invaliditeitsverzekering,

har

DOMSTOLEN (Ottende Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden, F. Biltgen (refererende dommer), og dommerne J. Malenovský og L.S. Rossi,

generaladvokat: Y. Bot

justitssekretær: A. Calot Escobar,

på grundlag af den skriftlige forhandling,

efter at der er afgivet indlæg af:

- Maria Vester ved advocaat D. Volders,
- den belgiske regering ved M. Jacobs, L. Van den Broeck og C. Pochet, som befuldmægtigede,
- den nederlandske regering ved M.K. Bulterman og C.S. Schillemans, som befuldmægtigede,
- Europa-Kommissionen ved D. Martin og M. van Beek, som befuldmægtigede,

* Processprog: nederlandsk.

og idet Domstolen efter at have hørt generaladvokaten har besluttet, at sagen skal pådømmes uden forslag til afgørelse,

afsagt følgende

Dom

- 1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 45 TEUF og 48 TEUF samt Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 883/2004 af 29. april 2004 om koordinering af de sociale sikringsordninger (EUT 2004, L 166, s. 1, berigtiget i EUT 2004, L 200, s. 1) og Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 987/2009 af 16. september 2009 om de nærmere regler til gennemførelse af forordning nr. 883/2004 (EUT 2009, L 284, s. 1).
- 2 Anmodning er indgivet i forbindelse med en tvist mellem Maria Vester og Rijksinstituut voor ziekte-en invaliditeitsverzekering (det nationale syge- og invaliditetsforsikringsinstitut, herefter »RIZIV«) vedrørende sidstnævntes afslag på at tilkende Maria Vester godtgørelse i anledning af invaliditet.

Retsforskrifter

EU-retten

Forordning nr. 883/2004

- 3 Afsnit I i forordning nr. 883/2004 med overskriften »Almindelige bestemmelser« indeholder artikel 6, der foreskriver:

»Medmindre andet er fastsat i denne forordning, medregner den kompetente institution i en medlemsstat, hvis lovgivning gør:

- erhvervelse, bevarelse, varighed eller generhvervelse af retten til ydelser

[...]

betinget af, at der er tilbagelagt forsikrings-, beskæftigelses- eller bopælsperioder eller perioder med selvstændig virksomhed, i nødvendigt omfang forsikrings-, beskæftigelses- eller bopælsperioder eller perioder med selvstændig virksomhed, der er tilbagelagt efter en anden medlemsstats lovgivning, som om der er tale om perioder, der er tilbagelagt efter den for pågældende institution gældende lovgivning.«

- 4 Afsnit II i forordning nr. 883/2004 med overskriften »Fastlæggelse af, hvilken lovgivning der skal anvendes«, indeholder artikel 11, stk. 3, litra c), der har følgende ordlyd:

»Med forbehold af artikel 12-16:

[...]

c) er en person, der i overensstemmelse med artikel 65 modtager arbejdsløshedsunderstøttelse efter lovgivningen i bopælsmedlemsstaten, omfattet af lovgivningen i bopælsstaten.«

- 5 Afsnit III i forordning nr. 883/2004 indeholder et kapitel 5 med overskriften »Alders- og efterladtepenioner«, som omfatter artikel 50-60.

- 6 Forordningens artikel 51 med overskriften »Særlige bestemmelser om sammenlægning af perioder« fastsætter i stk. 1 og 2:

»1. Såfremt tilkendelse af visse ydelser efter en medlemsstats lovgivning er betinget af, at der er tilbagelagt forsikringsperioder udelukkende inden for en bestemt beskæftigelse som lønnet eller selvstændig eller inden for et fag, for hvilke der gælder en særordning, som anvendes på personer, der udøver lønnet eller selvstændig virksomhed, medregner den kompetente institution i medlemsstaten kun de perioder, der er tilbagelagt efter en anden medlemsstats lovgivning efter en tilsvarende ordning, eller, hvis en sådan ikke findes, inden for samme fag eller i givet fald inden for den samme lønnede beskæftigelse eller selvstændige virksomhed.

Såfremt den pågældende på grundlag af de således tilbagelagte perioder ikke opfylder betingelserne for at modtage ydelser efter en særordning, medregnes disse perioder ved tilkendelse af ydelser efter den almindelige ordning, eller, hvis en sådan ordning ikke findes, efter ordningen for arbejdstagere eller funktionærer, forudsat at den pågældende har været omfattet af en af disse ordninger.

2. De forsikringsperioder, der er tilbagelagt efter en særordning i en medlemsstat, medregnes ved tilkendelse af ydelser efter den almindelige ordning, eller, hvis en sådan ikke findes, efter den ordning, der i en anden medlemsstat gælder for arbejdstagere eller funktionærer, forudsat at den pågældende har været omfattet af en af disse ordninger, også selv om de pågældende perioder allerede er medregnet i sidstnævnte medlemsstat efter en særordning.«

- 7 Den nævnte forordnings artikel 52 med overskriften »Ydelsernes fastsættelse« bestemmer i stk. 1:

»1. Den kompetente institution beregner det ydelsesbeløb, der skal udredes:

- a) i henhold til den for institutionen gældende lovgivning, men kun hvis de betingelser, der kræves for ret til ydelser, udelukkende er opfyldt efter national lovgivning (national ydelse)
- b) ved at beregne et teoretisk beløb og derefter et faktisk beløb (pro rata-ydelse) således:
- i) [D]et teoretiske beløb for ydelsen er lig den ydelse, som den pågældende ville kunne gøre krav på, hvis samtlige forsikrings- og/eller bopælsperioder, der er tilbagelagt efter de øvrige medlemsstaters lovgivning, havde været tilbagelagt efter den for institutionen gældende lovgivning på det tidspunkt, da ydelsen skulle fastsættes. Såfremt ydelsesbeløbet efter nævnte lovgivning ikke afhænger af længden af de tilbagelagte perioder, anses dette beløb for at være det teoretiske beløb.
- ii) [D]en kompetente institution fastsætter derefter det faktiske beløb for pro rata-ydelsen på grundlag af det teoretiske beløb efter forholdet mellem længden af de forsikrings- og/eller bopælsperioder, der er tilbagelagt efter den for institutionen gældende lovgivning forud for forsikringsbegivenhedens indtræden, og den samlede længde af de forsikrings- og/eller bopælsperioder, der er tilbagelagt efter alle de medlemsstaters lovgivning, som den pågældende har været omfattet af, forud for forsikringsbegivenhedens indtræden.«

- 8 Samme forordnings artikel 57 med overskriften »Forsikrings- eller bopælsperioder på under et år« bestemmer følgende i stk. 1:

»Uanset artikel 52, stk. 1, litra b), er en medlemsstats institution ikke forpligtet til at tilkende ydelser på grundlag af perioder, der er tilbagelagt efter den for denne institution gældende lovgivning, og som skal tages i betragtning ved forsikringsbegivenhedens indtræden, såfremt

– de nævnte perioder sammenlagt er på under et år

og

– der ikke alene på grundlag af disse perioder består ret til ydelser efter denne lovgivning.

I denne artikel forstås ved »perioder«: alle forsikrings-, beskæftigelses- eller bopælsperioder eller perioder med selvstændig erhvervsvirksomhed, som enten kvalificerer til eller direkte øger den pågældende ydelse.«

- 9 Artikel 65 i forordning nr. 883/2004 med overskriften »Arbejdsløse, som var bosat i en anden medlemsstat end den kompetente stat«, fastsætter i stk. 2, første punktum, og stk. 5, litra a):

»2. En fuldtidsledig, der under sin seneste beskæftigelse eller selvstændige virksomhed var bosat i en anden medlemsstat end den kompetente medlemsstat, og som fortsat er bosat i den medlemsstat eller vender tilbage til den medlemsstat, skal stille sig til rådighed for arbejdsformidlingen i bopælsmedlemsstaten. [...]

[...]

5. a) Den i stk. 2, første og andet punktum, nævnte fuldtidsledige har ret til ydelser i overensstemmelse med lovgivningen i bopælsmedlemsstaten, som om han havde været underlagt den lovgivning under sin seneste lønnede beskæftigelse eller selvstændige virksomhed. Disse ydelser udredes af institutionen på det sted, hvor den pågældende er bosat.«

Forordning nr. 987/2009

- 10 Forordning nr. 987/2009, som fastsætter de nærmere regler til gennemførelse af forordning (EF) nr. 883/2004, foreskriver en række regler om ydelser ved invaliditet og alders- og efterladte pensioner i afsnit III, kapitel IV.

- 11 Artikel 45 i forordning nr. 987/2009 med overskriften »Ansøgning om ydelser« bestemmer bl.a.:

»A. *Indgivelse af ansøgning om ydelser i henhold til type A-lovgivningen i overensstemmelse med artikel 44, stk. 2, i [forordning nr. 883/2004]*

[...]

B. Indgivelse af andre ansøgninger om ydelser

4. Under andre omstændigheder end dem, der er omhandlet i stk. 1, indgiver ansøgeren en ansøgning enten til bopælsstedets institution eller til institutionen i den medlemsstat, hvis lovgivning senest var gældende. [...]

[...]«

- 12 Artikel 47 i forordning nr. 987/2009 med overskriften »De berørte institutioners behandling af ansøgninger« fastsætter bl.a.:

»A. Kontaktinstitutionen

1. Den institution, som ansøgningen om ydelser skal indgives eller fremsendes til i overensstemmelse med artikel 45, stk. 1 eller 4, i [forordning nr. 987/2009], benævnes herefter »kontaktinstitutionen« [...]

Ud over behandlingen af ansøgningen om ydelser i henhold til den lovgivning, den anvender, skal denne institution i sin egenskab af kontaktinstitution fremme udvekslingen af data, bekendtgørelsen af afgørelser og de procedurer, der er nødvendige for de berørte institutioners behandling af ansøgningen, og skal på anmodning forsyne ansøgeren med oplysninger, der er relevante for fællesskabsaspekterne ved behandlingen, samt holde vedkommende underrettet om, hvordan behandlingen skrider frem.

B. *Behandling af ansøgninger om ydelser i henhold til type A-lovgivningen i overensstemmelse med artikel 44 i [forordning nr. 883/2004]*

[...]

C. *Behandling af andre ansøgninger om ydelser*

4. Under andre omstændigheder end dem, der er omhandlet i stk. 2, sender kontaktinstitutionen straks ansøgninger om ydelser og alle de dokumenter, den råder over, og i givet fald alle relevante dokumenter indgivet af ansøgeren, til alle de berørte institutioner, for at disse institutioner kan påbegynde behandlingen af ansøgningen samtidigt. Kontaktinstitutionen underretter de andre institutioner om forsikrings- eller bopælsperioder i henhold til dens lovgivning. Den angiver også, hvilke dokumenter der skal indgives på et senere tidspunkt, og supplerer ansøgningen så hurtigt som muligt.

5. Hver af de berørte institutioner underretter hurtigst muligt kontaktinstitutionen og de andre berørte institutioner om forsikrings- eller bopælsperioder i henhold til deres lovgivning.

6. Alle berørte institutioner beregner størrelsen af ydelserne i henhold til artikel 52 i [forordning nr. 883/2004] og underretter kontaktinstitutionen og de andre berørte institutioner om deres afgørelse, om størrelsen på ydelserne og meddeler alle de oplysninger, der er nødvendige i forbindelse med artikel 53, 54 og 55 i [forordning nr. 883/2004].

[...]«

Belgisk ret

- 13 I henhold til artikel 32 i gecoördineerde wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen (lovbekendtgørelse om obligatorisk syge- og invalideforsikring) af 14. juli 1994 (herefter »ZIV-loven«) har registrerede arbejdsløse ret til de sundhedsydelse, som er defineret i kapitel III i denne lovs afsnit III, på de i loven fastsatte betingelser.
- 14 ZIV-lovens artikel 86, stk. 1, litra c), bestemmer, at registrerede arbejdsløse ligeledes har ret til de godtgørelser i anledning af uarbejdsdygtighed, som er defineret i kapitel III i denne lovs afsnit IV, på de i loven fastsatte betingelser.
- 15 ZIV-lovens artikel 87 fastsætter, at de i henhold til lovens artikel 86, stk. 1, berettigede personer, som er uarbejdsdygtige, modtager en godtgørelse for »første uarbejdsdygtighedsperiode« for hver arbejdsdag i en periode på et år fra det tidspunkt, hvor vedkommende blev erklæret uarbejdsdygtig, eller for hver dag i samme periode, der er ligestillet med en arbejdsdag«.
- 16 Ifølge ZIV-lovens artikel 93 gælder, at »såfremt uarbejdsdygtighedssituationen forlænges ud over den første uarbejdsdygtighedsperiode, modtager den berettigede en godtgørelse »i anledning af invaliditet« for hver arbejdsdag – eller hver dag, der er ligestillet hermed – uarbejdsdygtigheden varer.

17 For så vidt angår tilfælde af uarbejdsdygtighed, som er indtrådt før den 1. maj 2017, bestemmer ZIV-lovens artikel 128, stk. 1, at de i henhold til lovens artikel 86, stk. 1, berettigede personer for at opnå retten til de ydelser, som er fastsat i lovens afsnit IV, skal have arbejdet 120 arbejdsdage i alt i de seneste seks måneder forud for det tidspunkt, hvorfra denne ret kan opnås, idet dette er i overensstemmelse med artikel 203 i Koninklijk besluit tot uitvoering van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen (kongeligt dekret om gennemførelse af lovbekendtgørelse om obligatorisk syge- og invalideforsikring) af 3. juli 1996 (*Moniteur belge* af 31.7.1996, s. 20285), i den udgave, som finder anvendelse på tilfælde af uarbejdsdygtighed, der er indtrådt før den 1. maj 2017.

Twisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

18 Efter at have arbejdet i Nederlandene fra den 10. november 1997 til den 31. marts 2015 fik Maria Vester, som er nederlandsk statsborger og bosiddende i Belgien, udbetalt en arbejdsløshedsydelse af den kompetente belgiske institution fra den 2. april 2015.

19 Den 7. april 2015 meldte Maria Vester sig uarbejdsdygtig hos den kompetente belgiske institution. Selv om Maria Vester ikke opfyldte de betingelser, som var fastsat i den belgiske lovgivning, tildelte den kompetente belgiske myndighed hende fra denne dato og frem til den 6. april 2016 en godtgørelse i anledning af uarbejdsdygtighed på grundlag af princippet om sammenlægning af forsikringsperioder i artikel 6 i forordning nr. 883/2004.

20 Den 7. april 2016 fik Maria Vester status som invalid i Belgien.

21 Ved skrivelse af 17. maj 2016 indgav Maria Vester en anmodning til Uitvoeringsinstituut werknemersverzekering (institut for forvaltning af forsikringsordninger for arbejdstagere, Nederlandene) (herefter »UWV«) om at få tilkendt godtgørelse i anledning af invaliditet i Nederlandene.

22 I sin besvarelse af 19. maj 2016 meddelte UWV Maria Vester, at der i henhold til den nederlandske lovgivning først kunne gives status som invalid og tilkendes den hertil svarende godtgørelse i anledning af invaliditet, når der var tilbagelagt en »ventetid ved uarbejdsdygtighed« på 104 uger, og at Maria Vester, da hun kun havde tilbagelagt 52 ugers »ventetid ved uarbejdsdygtighed« i Belgien, ikke kunne få tilkendt denne godtgørelse, idet hun først ville kunne få den udbetalt fra den 4. april 2017.

23 Ved afgørelse af 18. august 2016 meddelte RIZIV Maria Vester, at hun ikke opfyldte betingelserne for at være berettiget til godtgørelse i anledning af invaliditet i Belgien, da hun på det tidspunkt, hvor hun meldte sig uarbejdsdygtig, hvorefter hun fik status som invalid, kun havde optjent fire forsikringsdage i Belgien, hvorfor RIZIV i henhold til artikel 57 i forordning nr. 883/2004 afviste at tilkende Maria Vester den nævnte godtgørelse. Maria Vester påklagede denne afgørelse til den forelæggende ret.

24 Samme dag indgav RIZIV i henhold til artikel 47 i forordning nr. 987/2009 en ansøgning om ydelser til UWV, som blev afvist med den samme begrundelse, som er anført i denne doms præmis 22.

25 Fra den 4. april 2017 blev Maria Vester indrømmet status som invalid i Nederlandene, og den kompetente nederlandske institution tilkendte hende godtgørelse i anledning af invaliditet, idet hun på denne dato havde tilbagelagt den i henhold til nederlandsk lovgivning påkrævede »ventetid ved uarbejdsdygtighed« på 104 uger, hvorunder hun ikke havde modtaget den godtgørelse i anledning af uarbejdsdygtighed, der som udgangspunkt tilkendes arbejdstagere, som tilbagelægger en sådan ventetid.

- 26 Den forelæggende ret har anført, at Maria Vester som følge af de uoverensstemmelser, der er mellem den belgiske lovgivning og den nederlandske lovgivning med hensyn til varigheden af »ventetiden ved uarbejdsdygtighed«, som er afgørende for, at der kan tilkendes status som invalid i Belgien og Nederlandene, ikke modtog nogen godtgørelse mellem den 7. april 2016, hvor den i henhold til belgisk ret fastsatte »ventetid ved uarbejdsdygtighed« var afsluttet, og den 3. april 2017, hvor den i henhold til nederlandsk ret fastsatte »ventetid ved uarbejdsdygtighed« var afsluttet. Den forelæggende ret er i tvivl om, hvorvidt denne situation er forenelig med artikel 45 TEUF og 48 TEUF.
- 27 Af disse grunde har arbejdsrechtbank Antwerpen (arbejdsretten i første instans i Antwerpen, Belgien) besluttet at udsætte sagen og at forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:
- »1) Tilsidesættes artikel 45 [TEUF] og 48 [TEUF], såfremt den senest kompetente medlemsstat ved uarbejdsdygtighedens start, efter udløbet af en ventetid på 52 ugers uarbejdsdygtighed, hvorunder der tilkendes ydelser ved sygdom, afviser at yde invaliditetsydelse på grundlag af artikel 57 i [forordning nr. 883/2004], og den anden, ikke senest kompetente medlemsstat, ved prøvelsen af, om der er ret til forholdsmæssige invaliditetsydelser, anvender en ventetid på 104 uger efter sin nationale lovgivning?
- 2) Er det i dette tilfælde foreneligt med retten til fri bevægelighed, at den pågældende i ventetiden henvises til bistandsydelser, eller forpligter artikel 45 [TEUF] og 48 TEUF den ikke senest kompetente stat til at undersøge, om der efter ventetidens udløb er ret til invaliditetsydelser i henhold til lovgivningen i den senest kompetente stat, eller er dette ikke tilladt efter retten i den senest kompetente stat?«

De præjudicielle spørgsmål

- 28 Med sine præjudicielle spørgsmål, som skal behandles samlet, ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 45 TEUF og 48 TEUF skal fortolkes således, at de er til hinder for en situation som den i hovedsagen omhandlede, hvor en arbejdstager, som efter en periode med uarbejdsdygtighed på et år har fået indrømmet status som invalid af den kompetente institution i sin bopælsmedlemsstat uden dog at være berettiget til en godtgørelse i anledning af invaliditet i henhold til lovgivningen i denne medlemsstat, bliver pålagt af den kompetente institution i den medlemsstat, hvor arbejdstageren har tilbagelagt hele sin forsikringsperiode, at tilbagelægge en yderligere periode med uarbejdsdygtighed på et år, før vedkommende kan indrømmes status som invalid og tilkendes forholdsmæssigt beregnede invaliditetsydelser, uden at vedkommende dog modtager nogen godtgørelse i anledning af uarbejdsdygtighed i denne periode.
- 29 Med henblik på at give den forelæggende ret en hensigtsmæssig besvarelse skal det indledningsvis bemærkes, at forordning nr. 883/2004, som har til formål at sikre koordinering af de nationale ordninger, som fortsat består, ikke indfører en fælles socialsikringsordning. Ifølge fast retspraksis bevarer medlemsstaterne således deres kompetence til selv at udforme deres sociale sikringsordninger (jf. analogt dom af 21.2.2013, Salgado González, C-282/11, EU:C:2013:86, præmis 35 og den deri nævnte retspraksis, og af 7.12.2017, Zaniewicz-Dybeck, C-189/16, EU:C:2017:946, præmis 38).
- 30 I mangel af harmonisering på EU-plan tilkommer det følgelig hver medlemsstat i lovgivningen bl.a. at fastsætte de betingelser, som en person skal opfylde for at være berettiget til ydelser (dom af 21.2.2013, Salgado González, C-282/11, EU:C:2013:86, præmis 36 og den deri nævnte retspraksis, og af 7.12.2017, Zaniewicz-Dybeck, C-189/16, EU:C:2017:946, præmis 39).
- 31 Ved udøvelsen af denne kompetence skal medlemsstaterne imidlertid overholde EU-retten og navnlig EUF-traktatens bestemmelser om unionsborgeres ret til at færdes og opholde sig på medlemsstaternes område (dom af 21.2.2013, Salgado González, C-282/11, EU:C:2013:86, præmis 37 og den deri nævnte retspraksis, og af 7.12.2017, Zaniewicz-Dybeck, C-189/16, EU:C:2017:946, præmis 40).

- 32 I denne henseende bemærkes, at EUF-traktaten ikke giver en arbejdstager, der udvider sin beskæftigelse til at omfatte mere end en medlemsstat eller overflytter den til en anden medlemsstat, nogen garanti for, at dette har neutrale virkninger for så vidt angår den sociale sikring. På grund af forskellene i medlemsstaternes lovgivninger om social sikring kan en sådan udvidelse eller overflytning alt efter omstændighederne være mere eller mindre fordelagtig eller ufordelagtig for arbejdstageren for så vidt angår den sociale beskyttelse. Det følger heraf, at selv i tilfælde af, at det er mindre fordelagtigt, at en sådan lovgivning finder anvendelse, er den ikke i strid med bestemmelserne i artikel 45 TEUF og 48 TEUF, såfremt den ikke stiller den pågældende arbejdstager ringere i forhold til dem, der har hele deres beskæftigelse i den medlemsstat, hvor denne lovgivning finder anvendelse, eller i forhold til dem, der allerede tidligere var omfattet af den i vedkommende stat, og såfremt den ikke blot indebærer, at den pågældende indbetaler sociale bidrag, som ikke kommer ham til gode (jf. i denne retning dom af 1.10.2009, *Leyman*, C-3/08, EU:C:2009:595, præmis 45 og den deri nævnte retspraksis).
- 33 Domstolen har således gentagne gange fastslået, at formålet med artikel 45 TEUF ikke ville kunne opfyldes, hvis vandrende arbejdstagere som følge af udnyttelsen af deres ret til fri bevægelighed skulle miste de sociale fordele, som en medlemsstats lovgivning sikrer dem. En sådan konsekvens ville kunne afholde EU-arbejdstagere fra at udøve deres ret til fri bevægelighed, hvilket vil være en hindring for virkeliggørelsen af denne frihed (dom af 1.10.2009, *Leyman*, C-3/08, EU:C:2009:595, præmis 41 og den deri nævnte retspraksis).
- 34 I det foreliggende tilfælde fremgår det af de sagsakter, der er fremlagt for Domstolen, at den belgiske og den nederlandske invaliditetsforsikringsordning gør tildeling af status som invalid betinget af, at den pågældende arbejdstager har tilbagelagt en »ventetid ved uarbejdsdygtighed«, hvorunder vedkommende modtager godtgørelse i anledning af uarbejdsdygtighed. Først når denne ventetid er udløbet, får den pågældende arbejdstager status som invalid og modtager godtgørelse i anledning af invaliditet. Den belgiske lovgivning og den nederlandske lovgivning er imidlertid indbyrdes afvigende med hensyn til denne ventetids varighed, idet de fastsætter denne til henholdsvis et og to år.
- 35 Således som det fremgår af forelæggelsesafgørelsen, havde Maria Vester, som den 7. april 2015 modtog en arbejdsløshedsydelse i henhold til den belgiske lovgivning og var omfattet af denne lovgivning i medfør af artikel 11, stk. 3, i forordning nr. 883/2004, i Belgien tilbagelagt en »ventetid ved uarbejdsdygtighed« af et års varighed som foreskrevet ved denne lovgivning, og i denne periode havde hun i henhold til princippet om sammenlægning af forsikringsperioder i artikel 6 i forordning nr. 883/2004 modtaget en godtgørelse i anledning af uarbejdsdygtighed på grundlag af forsikringsperioder, der var tilbagelagt i Nederlandene og ikke på grundlag af forsikringsperioder, der var tilbagelagt i Belgien, idet disse var utilstrækkelige.
- 36 Ved afslutningen af denne ventetid indrømmede den kompetente belgiske institution Maria Vester status som invalid, men den afviste at tilkende hende godtgørelse i anledning af invaliditet.
- 37 I denne forbindelse skal det bemærkes, at den kompetente institution i en medlemsstat i henhold til artikel 57, stk. 1, i forordning nr. 883/2004 kan afvise at tilkende ydelser på grundlag af perioder, der er tilbagelagt efter den for denne institution gældende lovgivning, såfremt de omtalte perioder sammenlagt er på under et år, og der ikke alene på grundlag af disse perioder består ret til ydelser efter denne lovgivning.
- 38 I det foreliggende tilfælde er det ubestridt, at Maria Vester ikke havde betalt tilstrækkelige bidrag i Belgien og udelukkende kunne modtage godtgørelse i anledning af invaliditet på grundlag af forsikringsperioder, der var tilbagelagt i Nederlandene.

- 39 Da de belgiske myndigheder i overensstemmelse med artikel 47 i forordning nr. 987/2009 sendte en ansøgning om invaliditetsydelse til den kompetente nederlandske institution, afviste sidstnævnte imidlertid at indrømme Maria Vester status som invalid og at tilkende hende den hertil svarende godtgørelse i anledning af invaliditet med den begrundelse at hun ikke havde tilbagelagt en periode med uarbejdsdygtighed på to år som foreskrevet i den nederlandske lovgivning.
- 40 Den nederlandske institution pålagde derfor Maria Vester at tilbagelægge et års yderligere »ventetid ved uarbejdsdygtighed« som foreskrevet i den nederlandske lovgivning, uden dog at tilkende hende den hertil svarende godtgørelse.
- 41 Selv om den i hovedsagen omhandlede nederlandske lovgivning som udgangspunkt ikke sonderer mellem vandrende arbejdstagere og fastboende arbejdstagere, idet den generelt foreskriver, at status som invalid indtræder efter en periode med uarbejdsdygtighed på to år, stiller den imidlertid i praksis vandrende arbejdstagere, der befinder sig i en situation som Maria Vester, ringere end fastboende arbejdstagere i det andet år med uarbejdsdygtighed, og den medfører, at vandrende arbejdstagere mister en socialsikringsfordel, som de ellers burde være sikret i henhold til denne lovgivning.
- 42 Således følger det af forelæggelsesafgørelsen, at de arbejdstagere, der i modsætning til Maria Vester ikke gør brug af deres ret til fri bevægelighed, og som tilbagelægger hele deres periode med uarbejdsdygtighed efter nederlandsk lovgivning, i de to år, som denne periode varer, får udbetalt en godtgørelse i anledning af uarbejdsdygtighed af den kompetente nederlandske institution.
- 43 Det er imidlertid ubestridt, at Maria Vester ikke fik udbetalt denne godtgørelse i det andet år med uarbejdsdygtighed, som hun tilbagelagde efter nederlandsk lovgivning.
- 44 Under disse omstændigheder må det konstateres, at anvendelsen af den i hovedsagen omhandlede nederlandske lovgivning på en vandrende arbejdstager, der befinder sig i en situation som Maria Vester, har virkninger, som er uforenelige med formålet med artikel 45 TEUF, hvilket er forbundet med den omstændighed, at Maria Vesters ret til invaliditetsydelser er blevet reguleret i henhold til en lovgivning efter en anden, som er indbyrdes afvigende.
- 45 Domstolen har allerede fastslået, at når der foreligger en sådan forskel mellem lovgivningerne, følger det af princippet om loyalt samarbejde i artikel 4, stk. 3, TEU, at de nationale kompetente myndigheder er forpligtet til at træffe alle de foranstaltninger, de har til rådighed, for at opnå målet i artikel 45 TEUF (jf. i denne retning dom af 1.10.2009, Leyman, C-3/08, EU:C:2009:595, præmis 49 og den deri nævnte retspraksis).
- 46 Det bemærkes i denne forbindelse, at det af Domstolens faste praksis følger, at såfremt national ret, der er i strid med EU-retten, behandler grupper af personer forskelligt, skal medlemmerne af den gruppe, der stilles ugunstigt, behandles på samme måde og være omfattet af den samme ordning som de øvrige berørte. Den ordning, som finder anvendelse på den gruppe, der stilles gunstigt, er nemlig den eneste, man kan henholde sig til, når EU-retten ikke er korrekt anvendt (dom af 13.7.2016, Pöpperl, C-187/15, EU:C:2016:550, præmis 46 og den deri nævnte retspraksis, og af 28.6.2018, Crespo Rey, C-2/17, EU:C:2018:511, præmis 73).
- 47 Som det fremgår af forelæggelsesafgørelsen, og som det allerede er blevet anført i nærværende doms præmis 42, modtager de fastboende arbejdstagere, der ikke har gjort brug af deres ret til fri bevægelighed, og som har tilbagelagt hele deres periode med uarbejdsdygtighed efter nederlandsk lovgivning, en godtgørelse i anledning af uarbejdsdygtighed under hele periodens varighed. Det er således denne retlige ramme, man kan henholde sig til, jf. den retspraksis, der er anført i foregående præmis.

- 48 Det tilkommer ganske vist de kompetente nationale myndigheder i medlemsstaterne at afgøre, hvilke midler der i den nationale lovgivning er de mest egnede til at opnå ligebehandling mellem de vandrende arbejdstagere og de fastboende arbejdstagere. Det bemærkes imidlertid, at dette mål a priori kan nås derved, at også de vandrende arbejdstagere, som befinder sig i den i hovedsagen omhandlede situation, tilkendes godtgørelse i anledning af uarbejdsdygtighed i det andet år med uarbejdsdygtighed, som den nederlandske lovgivning pålægger dem.
- 49 Henset til det ovenstående skal de forelagte spørgsmål besvares med, at artikel 45 TEUF og 48 TEUF skal fortolkes således, at de er til hinder for en situation som den i hovedsagen omhandlede, hvor en arbejdstager, der har været uarbejdsdygtig i et år, og som har fået indrømmet status som invalid af den kompetente institution i sin bopælsmedlemsstat uden dog at være berettiget til en godtgørelse i anledning af invaliditet i henhold til lovgivningen i denne medlemsstat, bliver pålagt af den kompetente institution i den medlemsstat, hvor arbejdstageren har tilbagelagt hele sin forsikringsperiode, at tilbagelægge en yderligere periode med uarbejdsdygtighed på et år, før vedkommende kan indrømmes status som invalid og tilkendes forholdsmæssigt beregnede invaliditetsydelse, uden at vedkommende dog modtager nogen godtgørelse i anledning af uarbejdsdygtighed i denne periode.

Sagsomkostninger

- 50 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra nævnte parter udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Ottende Afdeling) for ret:

Artikel 45 TEUF og 48 TEUF skal fortolkes således, at de er til hinder for en situation som den i hovedsagen omhandlede, hvor en arbejdstager, der har været uarbejdsdygtig i et år, og som har fået indrømmet status som invalid af den kompetente institution i sin bopælsmedlemsstat uden dog at være berettiget til en godtgørelse i anledning af invaliditet i henhold til lovgivningen i denne medlemsstat, bliver pålagt af den kompetente institution i den medlemsstat, hvor arbejdstageren har tilbagelagt hele sin forsikringsperiode, at tilbagelægge en yderligere periode med uarbejdsdygtighed på et år, før vedkommende kan indrømmes status som invalid og tilkendes forholdsmæssigt beregnede invaliditetsydelse, uden at vedkommende dog modtager nogen godtgørelse i anledning af uarbejdsdygtighed i denne periode.

Underskrifter